

C. Ganait

Ocuparea studentească de la UBB din 2013

Pagini Libere este un colectiv editorial anarhist.

Suntem un colectiv antiautoritar și ne ghidăm după principiile solidarității, întrajutorării și egalității.

Scopul nostru este acela de a oferi publicații (cărți, broșuri, zine etc.) în limbi folosite local (română, maghiară) sau internațional (engleză, franceză etc.), în ideea de a populariza și inspira viziuni și practici alternative la sistemul actual.

Tradiția libertară a fost întotdeauna una în care broșurile, cărțile, manifestele etc. au circulat liber, neîngrădit. Continuând această tradiție, materialele publicate de noi pot fi folosite, adaptate sau modificate de către oricine dorește acest lucru, însă nu cu un scop comercial. Cerem, pe cât posibil, persoanelor care folosesc materialele publicate de noi sau părți din acestea să specifice sursa de unde au preluat materialele respective.

Colectivul Pagini Libere este conștient de impactul ecologic al cărților în format fizic, așa că îți reamintim:

Împarte

Cu cei dragi, din familie sau comunitate, cărțile tale.

Donează

Cărțile de care crezi că nu mai ai nevoie.

Nu arunca

O carte, oricât de deteriorată, nu se aruncă niciodată.

Repară

Fă-ți timp pentru a repara o carte și dă-i șansa ca ea să lumineze mintea altor oameni.

Nu cumpăra ce nu ai nevoie

Nu cumpăra cărți doar de decor.

Cumpără numai ceea ce te interesează cu adevărat.

ANARHIVA își propune să adune și să documenteze istoria puțin cunoscută a pătrunderii și a răspândirii ideilor anarhiste în România, începând cu secolul XIX și până în zilele noastre.

+

pagini-libere.ro | editurapaginiliber@protonmail.com

[instagram.com/paginiliber](https://www.instagram.com/paginiliber) | [facebook.com/editurapaginiliber](https://www.facebook.com/editurapaginiliber)

anarhiva.com | anarhivaa@gmail.com

[instagram.com/anarhivaro](https://www.instagram.com/anarhivaro) | [facebook.com/anarhivaro](https://www.facebook.com/anarhivaro)

În martie 2013 a avut loc prima ocupare studențească din Cluj¹. Au trecut 11 ani de atunci. Textul acesta și-ar fi avut, mai degrabă, rostul acum un an, la „întâlnirea de zece ani”, așa cum se face după ce termini liceul sau facultatea, când te întâlnești cu foștii colegi și vedeți ce ați mai făcut în tot acest răstimp.

De altfel, tot anul 2023 ar fi trebuit să aibă loc diverse aniversări ale evenimentelor care au avut loc în 2013. N-a fost să fie (în afară de aniversarea a 10 ani de spațiul a.casă), iar 2024 e un an la fel de bun ca oricare altul pentru aducere aminte. Cu atât mai mult în contextul recentelor mobilizări globale ale studenților și a ocupării de către aceștia a spațiilor și/sau a clădirilor universităților acuzate că ar fi partenere cu diferite companii și instituții care susțin războiul genocidar dus de statul Israel în Palestina.

Dar ce s-a întâmplat în martie 2013?

Vreau să specific de acuma că textul de față nu se dorește a fi un document exhaustiv al tuturor evenimentelor și faptelor care s-au petrecut înainte, în timpul sau după ocupare. Pentru a putea scrie un astfel de text, care să cuprindă cât mai multe fapte, dinamici, viziuni, este nevoie de o muncă colectivă de aducere și readucere aminte. Ce fac eu e mai degrabă o trecere rapidă în revistă a unora dintre lucrurile pe care le consider importante de amintit.

Preambul

Voi aminti rapid cele trei evenimente care au fost preambul la ocuparea propriu-zisă.

Pe 21 februarie a avut loc protestul împotriva decernării titlului de Doctor Honoris Causa al UBB lui Gunther Verheugen. Așa cum era de așteptat,

1. Înainte de asta, în 2011, avusese loc la București o ocupare la Facultatea de Istorie. „10 ani de la ocuparea Facultății de Istorie din București (24 – 28 noiembrie 2011)”:

<https://independentul.com/2021/11/25/10-ani-de-la-ocuparea-facultatii-de-istorie-din-bucuresti-24-28-noiembrie-2011-foto/>

acordarea titlului a fost făcută din motive politice mai degrabă decât pentru merite academice.

Fost comisar european, notoriu pentru *lobby*-ul pe care l-a făcut pentru promovarea organismelor modificate genetic, gazelor de șist și industriei extractive non-energetice, Gunther Verheugen a fost și una dintre figurile-cheie din Comisia Europeană atunci când aveau loc discuțiile cu privire la condițiile aderării României la Uniunea Europeană. După cum știm (și simțim pe propria piele), multe din acele condiții nu au fost favorabile omului de rând, ci mai degrabă elitelor politice și marelui capital.

La eveniment a luat parte și prim-ministrul de atunci, Victor Ponta, un susținător ardent al exploatării cu cianuri de la Roșia Montană.²

Să nu ne imaginăm că a fost vorba de o acțiune extraordinară de radicală. Din contră, s-au scandat doar slogane și au fost afișate bannere în fața clădirii centrale a UBB, în timp ce câteva persoane au intrat în sala festivității și au scandat și desfășurat mesaje de protest. Forțele de ordine le-au scos mai apoi din sală. Tactica fusese folosită de ani de zile de către activistx din Campania Salvați Roșia Montană sau Greenpeace. Deci, nu era neapărat ceva nou...

Dar efectul acestei acțiuni de protest a fost o creștere a nivelului de supraveghere și pază a clădirii centrale a UBB. De asemenea, câteva dintre persoanele care au participat la protest au fost căutate prin cămine de către diverse autorități în scopul de a le intimida. Ulterior, la fiecare eveniment care avea loc în clădire, pe lângă paznici erau prezenți și agenți ai poliției și jandarmi. Intrarea în clădire se făcea strict pe baza unei legitimații de student, cadru didactic sau personal auxiliar. Ba chiar au fost și câteva cazuri în care nici cu acestea nu s-a putut intra, nivelul de frustrare al profesorilor crescând cu fiecare astfel de incident.³

2. Protest împotriva acordării titlului de Doctor Honoris Causa pentru Gunter Verheugen. <https://www.criticatac.ro/protest-impotriva-acordarii-titlului-de-doctor-honoris-causa-pentru-gunter-verheugen/>

3. Studentul G, „Câteva idei și relatări de la ocuparea de la Universitatea Babeș-Bolyai”, 25 aprilie 2013.

<https://ro.theanarchistlibrary.org/library/studentul-g-cateva-idei-si-relatari-de-la-ocuparea-de-la-universitatea-babes-bolyai>

Cel de-al doilea eveniment a fost reprezentat de protestele doctoranzilor POSDRU⁴ care nu mai primiseră bursele de șase luni. Aceștia au fost și printre ultimii care au mai primit această bursă.

Unii au fost obligați să ia un împrumut de la bancă, alții au apelat la părinții lor, care, la rândul lor, au probleme. Iar în tot acest timp, o mână de oameni încasează mii de euro pe lună pe spatele doctoranzilor (și nu numai). Managerul de proiect, persoana care teoretic ar trebui să aibă grijă ca banii să ajungă la doctoranzi, stă bine mersi în biroul său, primindu-și banii la timp, având și o avere impresionantă de patru case, două terenuri și depozite de mii de euro. Aceste inegalități și nedreptăți nu trebuie să se reproducă!⁵

Totuși, protestul a avut un ecou pozitiv, bursele fiind plătite în cele din urmă. Asta nu i-a oprit însă pe doctoranzi să participe la plenarele care au avut loc în timpul ocupării!

Cel din urmă eveniment a avut loc pe 21 martie 2013, când ar fi trebuit să aibă loc proiecția filmului documentar *Blokada* într-una din sălile din clădirea centrală. Documentarul urmărește ocuparea Facultății de Umanism și Științe Sociale din Zagreb, din 2009. Această ocupare a fost una din cele 20 de ocupări din întreaga Croație care pledau în favoarea gratuității învățământului și împotriva transformării acestuia după șablon neoliberal.

Însă această proiecție nu a mai avut loc în cadrul Universității pentru că aceasta din urmă, prin intermediul pazei și paznicilor de la poartă (și chiar al Poliției de la un punct încolo), nu a facilitat accesul persoanelor care nu fac parte din UBB sau, mai mult, doar din facultățile ce își au sediul în corpul central al UBB. În mod evident, întâmplarea a făcut înconjurul presei locale: ideea că Universitatea, presupus spațiu al autonomiei și gândirii critice, aruncă în stradă studenți veniți pentru o dezbatere liberă a oripilat opinia publică.⁶

4. Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane

5. Despre organizațiile studențești și auto-organizarea studențească: <https://centruldecultura.wordpress.com/2013/03/16/despre-organizatiile-studentesti-si-auto-organizarea-studenteasca/>

6. Alexandru Boguș, „Universitatea închisă și dușmanii ei”. <https://www.criticatac.ro/universitatea-inchis-dumanii-ei/>

Evenimentul a avut loc în cele din urmă într-un alt spațiu din centrul orașului, azi dispărut ca urmare a gentrificării Clujului. Sala a fost arhiplină, iar persoanele care au participat simțeau frustrarea crescândă. Au existat discuții ulterioare proiectării documentarului.

Această reacție negativă a universității a fost ultimul strop din pahar.

Universitatea este a tuturor!

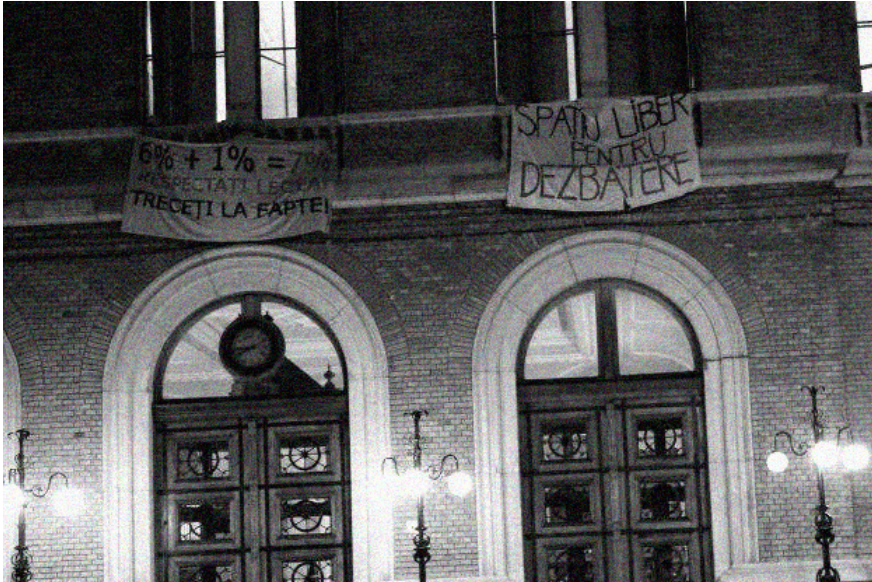
Revendică-ți Universitatea!

Cluj-Napoca. Astăzi, 26 martie — 2013, la ora 16:00, una dintre sălile corpului central al Universității Babeș-Bolyai a fost ocupată de studenți, pe termen nelimitat.

Universitatea se transformă tot mai mult într-o instituție supra-securizată. Spațiul care ar trebui să încurajeze circulația liberă a ideilor și să fie un forum de dezbateră a devenit cu fiecare an tot mai închis, încremenit în practici care nu mai reflectă adevăratele probleme și nevoi studențești. În loc să reprezinte o pregătire pentru viață, Universitatea ne face dependenți de un sistem socio-economic disfuncțional: învățământul universitar este o marfă frumos împachetată și servită unor studenți-clienți a căror unică valoare după absolvire este aceea de potențiali angajați. Cel mai grav este, însă, că studenții nu sunt încurajați, printr-un sistem participativ, să își facă auzite vocile.

Astfel, considerăm necesară revendicarea unui spațiu autonom în interiorul Universității, în care vocile noastre se pot articula într-o dezbateră liberă, deschisă tuturor studenților. Toți suntem responsabili pentru crearea unui viitor comun, în care aspirațiile fiecăruia compun un proiect universitar care să formeze cetățeni implicați și critici, nu doar posesori de diplome.

Deoarece privim universitatea ca un bun comun și nu ca o instituție izolată de problemele societății, implicarea tuturor este atât necesară, cât și binevenită — a studenților și profesorilor din toate universitățile, personalului auxiliar universitar, liceenilor, absolvenților și a oricărei persoane interesate. Fiind o dezbateră de

la care nimeni nu este exclus, orice formă de discriminare este împotriva motive-
lor care au făcut-o necesară.

Universitatea este a tuturor!

Aceasta este o ocupare studentească care nu se va încheia până când nu vom
decide împreună asupra problemelor reale și soluțiilor posibile. Din acest
moment, părerea ta contează, atâta timp cât ești aici!

Prima plenară va avea loc ASTĂZI, 26 martie 2013, de la ora 18.30, în amfiteatrul
Iorga, etajul I, corpul central UBB.⁷

La 26 martie 2013, 30 de studentx au ocupat amfiteatrul Nicolae Iorga din sediul
central al Universității Babeș-Bolyai.

Începea cea mai mare experiență de auto-organizare non-ierarhică pe care
au avut-o până atunci persoanele participante. Desigur, ocuparea nu a avut loc
fără incidente care au implicat forțele de ordine ale statului, a căror intervenție

7. Comunicat de presă privind ocuparea Universității Babeș-Bolyai, Cluj-Napoca. <https://ro.theanarchistlibrary.org/library/se-poate-cluj-comunicat-de-presa-privind-ocuparea-universita-tii-babes-bolyai-cluj-napoca>

a încălcat principiul autonomiei universitare: „A fost chemată Poliția care ne-a invitat să plecăm, ne-a legitimat, dar fiindcă nu exista nici o bază legală pentru evacuare, ne-a permis să rămânem. (...) La 21:09 de abia au plecat și organele Poliției, și începem din nou să discutăm posibile soluții pentru organizarea unei plenare mâine.”⁸

La puțin timp după, în semn de solidaritate, a început ocuparea unei săli din Facultatea de Istorie din București.⁹

Timp de două săptămâni, zeci de tineri au participat la atelierele și plenarele organizate în cadrul ocupării. Scopul era mai degrabă unul non-specific (chiar dacă cel asumat era, mai mult sau mai puțin, anti-capitalist): de a aduna laolaltă studenți care să discute despre problemele din cadrul universității. Discuții privind atât fiecare facultate cât și mai generale, legate de curricule și materiale auxiliare, de cămine etc., precum și despre scopul universității în contextul economic, social și politic de atunci.

Comodificarea educației, orientarea către piață a majorității facultăților, spiritul antreprenorial care domină administrația universității, și să nu mai vorbim de lipsa de oportunități egale pentru educație, rata înaltă de șomaj în rândul absolvenților și costurile ridicare de trai pentru majoritatea studenților României sunt doar câteva din problemele majore pe care mediul academic le întâmpină.¹⁰

Desigur, pe aproape toată perioada ocupării, autoritățile au încercat, prin varii mijloace, să intimideze și să descurajeze studenții.

Pe durata ocupării s-au putut observa mai multe metode deplorabile ale conducerii Universității, care aveau dorința de a elimina această „ieșire rebelă” a studenților, încercând să o mute și să o bage în întunericul uitării. Folosindu-se de fel și fel de metode de intimidare, fie că vorbim despre chemarea Poliției, folosirea de

8. Minută26.03.2013. <https://ro.theanarchistlibrary.org/library/se-poate-cluj-minuta-26-03-2013>

9. Despre această ocupare știu prea puține. Nu am participat la ocuparea de la București, ci la cea din Cluj. Sper ca textul de față să-i inspire pe cei care au fost atunci prezenți să scrie despre evenimentele de atunci din capitală! Dar puteți căuta pe internet după „Baricada Universitară 2013” și sigur veți găsi articole despre asta.

10. Declarație de la ocupațiile universitare din România. <https://ro.theanarchistlibrary.org/library/declaratie-de-la-ocupatiile-universitare-din-romania>

amenințări directe, petiții ale unor studenți „conștiincoși” care tot ce doreau era să învețe (făcute la îndemnul profesorilor), Universitatea și-a arătat fața reală: o instituție neinteresată de studenți ci doar de mersul normal al procesului „educațional”. Interesată de profit (Universitatea Babeș-Bolyai fiind un mare investitor în imobiliare), de a produce pe bandă rulantă sute și mii de angajați cu diplome, al căror viitor constă în a munci în mediul precar al pieței muncii.

Prorectorii erau vădit împotriva mișcării studentești. În ciuda faptului că unul dintre aceștia scria pe blogul personal cu câteva luni în urmă că este dezamăgit de lipsa de civism a studenților (în concordanță cu mișcările de amploare din alte țări, mișcări precum indignados din Spania sau mișcarea Occupy din SUA etc). Tot acesta a încercat să înspăimânte studenții cu fel și fel de documente considerate oficiale ba de la SRI, ba de la Prefectură despre faptul că se știa deja că un grup de oameni va ocupa amfiteatrul Nicolae Iorga fie pe 21, fie pe 26. Amuzant e că inițial se dorea ocuparea unui alt amfiteatru, dar, din diverse cauze de moment, s-a decis ocuparea lui Iorga.¹¹

Cum s-au organizat însă studentx ocupații?

11. Câteva cuvinte despre nevoia unei conștiințe studentești. <https://ro.theanarchistlibrary.org/library/creiereala-cateva-cuvinte-despre-nevoia-unei-constiinte-studentesti>

Organizarea în cadrul ocupării se baza, în bună măsură, pe principii non-ierarhice și orizontale. Persoanele ocupante au venit cu ceea ce știau deja, din practicile lor anterioare. În același timp, cu câteva săptămâni înainte de acțiune apăruse și traducerea în românește a ghidului scris de studentx croați care participaseră la ocuparea din Zagreb din 2009. Da, ocuparea prezentată în documentarul *Blokada. Rețetărilor unei ocupări — sau organizarea ocupării studențești a Facultății de Umanism și Științe Sociale din Zagreb*¹² a avut un rol important în practica ocupărilor din Cluj și București.

Corpul principal decizional era plenara, care avea loc de obicei seara și era deschisă oricui. În cadrul plenarei se discutau temele decise pentru ziua respectivă, cineva lua notițe/minuta, iar ulterior se scria o sinteză care era făcută publică prin intermediul paginii de Facebook¹³ a ocupării. A existat și un website al ocupării, dar acesta a dispărut între timp.¹⁴

De asemenea, primele plenare au fost transmise în direct pe internet, ceea ce a permis ca acestea să fie urmărite atât de persoane din România, cât și de studentx din România aflați la studii în Spania, Germania, Canada etc.

Primele plenare au fost urmărite de sute de persoane. Dacă bine țin minte, maximul de urmăritori trecuse de o mie la un moment dat. Iar multe întrebări sau păreri erau citite din *chat-ul livestream-ului* și date mai departe persoanelor care moderau plenara, pentru a le prezenta și sălii.

VICE: De ce luați toate deciziile doar prin aceste plenare?

Studentii ocupanți UBB: Acțiunea de ocupare a sălii impune mobilizarea în scopul discuțiilor. Această acțiune trebuie ferită de a fi confiscată sau de a fi asociată unui grup sau lider. Este liberă intrarea oricui și toată lumea e încurajată să discute și să se implice. Cei care au reticențe cu privire la modul de organizare sunt rugați

12. Ghidul poate fi găsit și aici: <https://ro.theanarchistlibrary.org/library/retetarul-unei-ocupari>

13. Vezi: <https://www.facebook.com/SEPOATECluj2013>

14. Puteți căuta pe Wayback Machine: sepoate.net. Tot aici erau urcate și documentele de la ocuparea din București.

să participe, să vadă, să ajute la o mai bună organizare a evenimentelor. Metodele aplicate până în acest moment sunt în mod necesar flexibile.¹⁵

De asemenea, dacă erau discuții care păreau că vor continua, că sunt mai lungi decât se credea inițial, se creau grupuri de lucru care aveau ca scop să faciliteze ajungerea la niște concluzii pe tema respectivă. Acestea erau prezentate în plenara din aceeași seară sau a doua zi. De exemplu, temele de discutat în grupurile de lucru în data de 27 martie au fost: comunitate, relația dintre Universitate și piața muncii, autonomia Universității, calitatea învățământului precum și finanțarea lui, guvernanță etc.¹⁶

De asemenea, ocupanți permanenți, precum și persoanele care au ales să rămână (dar nu dormeau acolo), aveau de pregătit fluturași pentru a fi împărțiți, dar se ocupau și cu comunicarea informațiilor în mediul online, cu stabilirea moderatorilor și facilitatorilor pentru plenară etc.

15. Vice: „Studentii ocupă Facultatea de Istorie cu plenaryle”. <https://www.vice.com/ro/article/bmx5a3/studentii-ocupa-facultatea-de-istorie-cu-plenaryle>

16. Minută26.03.2013. <https://ro.theanarchistlibrary.org/library/se-poate-cluj-minuta-26-03-2013>

VICE: Cum funcționează acest sistem?

Studentii ocupanți UBB: Sistemul este unul al democrației participative. La ora aceasta au ajuns și elevi de liceu care sunt interesați de ceea ce se întâmplă în amfiteatru. Plenarele se moderează și se facilitează de fiecare dată de către alți oameni. Oricine se poate oferi voluntar, sau poate fi propus și votat pentru a fi moderator sau facilitator — desigur, dacă dorește. Plenul e constituit din TOATĂ LUMEA! În același timp, oricine e poftit să se implice în grupurile de lucru formate sau care vor fi formate. Există grupuri pe documentare, de chestiuni tehnice, de comunicare, de promovare etc. S-a optat pentru o prezentare orizontală a opiniilor în care este poftit să ia cuvântul absolut oricine dorește. Toți cei care intră în amfiteatru sunt egali din toate punctele de vedere. Oricine se poate implica și, de asemenea, se poate înscrie la cuvânt.¹⁷

Ideea era următoarea: folosind aceste mecanisme într-un mod auto-organizat, cum erau plenarele, atelierele, grupurile de lucru, purtând discuții pe o perioadă mai lungă de vreme, se vor aduna destule informații și probleme cât să se poată descrie condiția generală (deplorabilă) a multora dintre acelea și aceia care erau înregimentați în universitate, fie că vorbim de studențime, personalul auxiliar sau profesorii tineri. Odată surprinsă această imagine generală și făcută accesibilă oricui, se putea trece la pasul următor: găsirea de soluții, precum și metodele necesare punerii acestora în aplicare.

Desigur, asta era ideea de la care plecase totul. Crearea unui spațiu pentru a discuta tot (sau atât de mult cât se putea). Nevoia de a discuta era mare. Foarte multă lume era „nevorbită” despre multele lipsuri din facultățile din care făceau parte, despre viitorul tot mai incert al studenților, precum și despre umbra tot mai deasă și mai greu de penetrat cu privirea, cunoscută drept piața a muncii.

Ca atare, în timpul discuțiilor, s-a conturat o idee, care însă nu s-a bucurat de o susținere foarte mare: formarea unui sindicat studențesc. Probabil că lipsa de susținere venea din impresia (falsă) legată de ceea ce înseamnă, de fapt, un „sindicat”, perceput drept o structură osificată, hiper-ierarhizată, controlată politic, care

17. Vice: „Studentii ocupă Facultatea de Istorie cu plenarele”.

nu prea funcționează în folosul membrilor. Însă ceea ce se se dorea era un sindicat studențesc revoluționar, nu clasic. Adică un sindicat organizat, atât cât s-ar fi putut, orizontal și non-ierarhic. Pozițiile ierarhice precum președintx sau secretarx ar fi fost schimbate între membrx o dată la câteva luni, pe sistemul mandatării federative. Adică, persoana aleasă ar fi fost doar „gura” colectivului din partea căruia venea, nu avea drept de decizie individual și putea fi rechemat în orice moment. Iar deciziile ar fi fost luate la comun, printr-un proces direct și democratic.

Din păcate, legislația nu permitea organizarea unei astfel de organizații sindicale. Chiar dacă la plenare s-a plecat de la ideea că studentx sunt înregimentatx în facultate precum sunt muncitorx în fabrică (ambele funcționând după principiile unei garnizoane militare: înregimentare), doar muncitorx au dreptul să se sindicalizeze.

La una din plenare s-a decis să se facă o vizită sindicatului personalului auxiliar din UBB, care avea sediul la câteva sute de metri distanță. Doi reprezentanți ai ocupării au mers a doua zi la sediul sindicatului, unde au avut discuții. Studentx doreau propriul sindicat și să fie susținuți de sindicatul personalului

auxiliar, pentru a reuși cumva să-și câștige o formă legală. Poate nu sub forma strictă a unui sindicat — de pildă o asociație afiliată sindicatului —, dar să existe o formă legală prin care cerințele studențimii să poată fi înaintate în afara nefolositoarelor și osificatelelor organizații studențești; de altfel, mai interesate de petreceri în perioada aceea decât de drepturile acelor pe care, teoretic, îi reprezentau.¹⁸

În același timp, membri sindicatului personalului auxiliar i-au invitat pe studentx în sindicat; ceea ce nu părea fezabil. Da, studentx ar trebui să fie văzuți ca persoane angajate într-o muncă de pregătire pentru a deveni „folositorx” comunității și societății (orice am înțelege prin asta, social sau economic), dar nu erau „personal auxiliar”, erau studentx. Munca prestată era una de instruire, iar contractul semnat cu universitatea nu era unul de prestare servicii, ci de persoane cărora li se prestau servicii.

În cele din urmă, liderii sindicatului au fost invitați la următoarea plenară din cadrul ocupării, unde ar fi trebuit să continue discuțiile. Din păcate întâlnirea nu a mai avut loc...

Ideea formării unui sindicat a rămas însă și după ocupare.¹⁹ Între timp, alte chestiuni au mobilizat energiile, iar procesul de constituire măcar a unui grup informal studențesc în acest sens nu a mai continuat.

La început a fost bine...

La începutul ocupării entuziasmul era la cele mai înalte cote. Sala ocupată era plină ochi, discuțiile parcă nu se mai terminau, persoanele care țineau minuta aproape că nu puteau ține pasul cu fluxul imens de informație.

18. Asta nu înseamnă că nu au fost persoane membre ale organizațiilor studențești la plenary, dar se pare că nu le-a picat prea bine ideea de a lucra pe alte căi decât cele deja bătătorite de universitate.

19. Poate nu neapărat un sindicat al studentxlor, dar s-a încercat, mult mai serios, punerea pe picioare a unui sindicat al chiriașxlor, organizare care a existat de-a lungul mai multor ani.

Au existat și acțiuni de solidarizare cu ocuparea din Cluj, fie că vorbim despre trupe de muzică rock, despre un grup de profesori din UBB²⁰, de un Critical Mass care a trecut prin fața clădirii, de studenții din Iași²¹ sau de mișcări studentești din Ungaria sau Bulgaria (ca să numesc câteva).

„Universitatea este a noastră” — răsună studenții din Mexico până în Québec, din Sydney prin Serbia până în Belgrad. Citim această exclamație pe transparentele studenților din Zagreb protestând pentru un învățământ superior gratuit, în manifestele liceenilor și studenților în timpul blocadei universității din Viena, precum și pe pereții sălilor universitare ocupate de studenții orașelor Pécs, Szeged și Budapesta din Ungaria. *One world, one struggle*. O lume, o luptă.²²

Dar încet-încet, lucrurile au început să se schimbe. Universitatea riposta. De exemplu prorectorii i-au mobilizat pe studenți din cadrul Facultății de Matematică și

20. Solidaritate cu Sit-in-ul de la UBB. <https://ro.theanarchistlibrary.org/library/multiversitate-solidaritate-cu-sit-in-ul-de-la-ubb>

21. Ocupăm Facultatea de Arte Vizuale și Design, Iași. <https://ro.theanarchistlibrary.org/library/ocupam-facultatea-de-arte-vizuale-si-design-iasi>

22. Scrisoare de susținere a studenților Occupy UBB Cluj din partea Rețelei Studențești din Ungaria. <https://ro.theanarchistlibrary.org/library/reteaua-studenteasca-din-ungaria-scrisoare-de-sustinere-a-studentilor-occupy-ubb-cluj-din-parte>

Informatică și i-au rugat să semneze o petiție, precum și să ia atitudine contra persoanelor ocupante (existând chiar și un caz în care un student a rupt un afiș de pe perete, iar profesorul l-a felicitat pentru acest lucru). Se pare că universitatea, cu toate clădirile pe care le deține, nu era capabilă să mute câteva persoane într-o altă sală. Nu! Studentx de la facultatea cu pricina își doreau amfiteatrul înapoi! Chiar dacă la cursuri nu veneau mai mult de câțiva dintre ei...

De asemenea, cu timpul a scăzut și participarea la plenare. Multă lume avusese impresia că studentx ocupanți aveau un plan de dinainte, că aveau toate soluțiile și răspunsurile. Mulți se așteptau probabil că, la un moment dat, cineva va prelua conducerea și va veni cu lista de acțiuni și soluții; așa cum am fost obișnuiți ani la rândul de sfera politicului de partid din România.

Multă lume nu se așteptase să fie vorba despre un proces mai lung, de dezbateri, de organizare, de muncă în echipă, de diseminare a spiritului și în alte facultăți... Sau, altfel spus, că va fi vorba de muncă politică la firul ierbii, care va necesita timp și efort. Că nu va exista un „director” sau un „șef” oarecare care să spună ce e de făcut.

Această schimbare de paradigmă politică a venit pe neașteptate pentru multă lume; așa că multă lume s-a retras.

De asemenea, nici presa locală nu ajuta, mai ales cea de dreapta, care scria articole denigratoare cât de des avea ocazia. Un site de extrema dreaptă din Napoca era unul dintre cuiburile de „jurnaliști” care scria despre presupusele legături dintre persoanele ocupante și „oculta mondială”, cum acestea au fost plătite de un anume domn foarte bogat și multe alte articole (unele de-a dreptul revoltătoare).

Încet, dar sigur, oboseala a început să se instaleze. Astfel că impasul militant, precum și demoralizarea și-au găsit un locșor printre sacii de dormit ai studentxlor.

Și cum tot mai puțină lume venea, munca defensivă devenea tot mai grea. La o săptămână după ocuparea amfiteatrului N. Iorga, din cauza presiunilor, oboselii și susținerii tot mai mici, ocuparea a fost mutată într-un amfiteatru mult mai mic, Ștefănescu Goangă.

Plenarele continuau să fie organizate în amfiteatrul ocupat inițial. Atelierele și alte activități de zi se țineau în noul amfiteatru.

— *Acum aveți două amfiteatre!*, râdeau unii din conducerea universitară, fericiți că au reușit să golească de ocupantx amfiteatrul Iorga pe timp de zi. Iată, cursul „educației” a fost reluat. Asul din mânecă fusese pierdut și ocuparea începea să se erodeze.

Câteva zile mai târziu, pe 9 aprilie, a fost anunțată încheierea oficială a ocupării...

Post ocUBB

Chiar de dinaintea anunțării sfârșitului ocupării, pe data de 8 aprilie, a avut loc la Facultatea de Sociologie și Asistență Socială prima (din cele două) dezbateri studentești dedicate nevoilor specifice din cadrul facultăților.

Tema a fost *Utilități și facilități în cadrul unei clădiri de învățământ*. S-a discutat despre nevoia liberalizării wireless-ului, despre constanta lipsă a consumabilelor (săpun și hârtie igienică, markere nonpermanente pentru orele de statistică,

burete/șervețele pentru șters markerele de pe tabla etc.), aer condiționat (*Datorită măsurilor de austeritate din 2011, universității, ca instituție publică, nu-i mai este permis să facă investiții în infrastructură, chiar dacă are banii respectivi*²³), imprimantă la liber, mai multe calculatoare, materiale didactice etc. Vă dați seama ce „lux” era în 2013, dacă era nevoie să se discute despre lipsa hârtiei igienice, săpunului și bureților pentru tablă. Nu că ar fi azi mai bine. De altfel, această temă fusese dezbătută și într-una din primele plenare din timpul ocupării, dezbateri la care au participat sute de persoane, atât fizic cât și urmărind transmisia în direct ...

Cel mai important punct, însă, a fost cel legat de liberalizarea spațiilor facultății și în afara cursurilor, astfel încât studenții să poată accesa săli de curs atunci când sunt goale și să poată să se organizeze în grupuri de lectură, să învețe; poate chiar să existe o sală de socializare pentru studenți, cu fierbător de apă și ceaiuri, în special în timpul sezonului rece. S-a mai discutat despre avizier, despre facilitarea procesului de educație din cadrul facultății și pentru persoanele cu deficiențe (o imprimantă și plăcuțe în Braille etc.).

Schița dezbaterilor a fost împărțită în 11 puncte: utilități și facilități; care este rolul (și locul) studentului în procesul educațional și în societate; profesorul, educație, societate; specializarea pe domenii; reimaginarea spațială a unei clădiri de învățământ; distribuția banilor în Universitate; finanțarea la nivel de facultate; reimaginarea reprezentativității studențești și a organizațiilor studențești; comodificarea studentului și a educației; diviziunea socială a muncii; piața muncii.

Din păcate, nu a mai existat o a treia dezbateri. De altfel, nici prezența la discuții nu a fost neapărat un succes răsunător...

*

Pe 11 aprilie, mai mulți studenți de la Sociologie au întreprins o acțiune de solidarizare cu studenții craioveni de la Facultatea de Științe Sociale, care era pe

23. Nu mai știu de unde e citatul ăsta, l-am găsit printre multele notițe pe care le-am luat în acea perioadă.

punctul de a fi desființată. Au afișat un banner pe clădirea facultății și au trimis presei un comunicat.

Considerăm decizia conducerii Universității din Craiova cu privire la desființarea Facultății de Științe Sociale ca fiind una irațională și pripită. Faptul că decizia a fost luată în ultimele minute ale ședinței Senatului (iar studenții și cadrele didactice nu doar că nu au fost consultate dar nici anunțate în prealabil) dovedește clar dezinteresul conducerii privind formarea academică a tinerilor și activitatea didactică prestată până în momentul actual. Având în vedere stabilitatea economică a Facultății dar și aportul financiar adus Universității, suntem de părere că argumentele oficiale sunt nefondate. Problemele prezentate de către conducere pot fi rezolvate și în alt mod decât prin restructurarea și mutarea departamentelor în cadrul altor Facultăți. Ba mai mult, ni se pare absurdă mutarea departamentelor de Sociologie, Filosofie și Științe Politice în cadrul Facultății de Drept. Această soluție nu este viabilă viitorului studenților. Susținem poziția proactivă, de protest a grupului de studenți și profesori și, prin intermediul acestui comunicat, dorim să atragem atenția studenților și din alte centre universitare cu privire la situația prezentată mai sus. Trebuie să subliniem și faptul că problemele nu sunt izolate,

ci sunt prezente la nivel național. De la încălcările autonomiei universitare, până la încălcări ale unor legi și drepturi fundamentale, studenții din România resimt o largă varietate de piedici în drumul lor în viață. Considerăm necesară solidarizarea la nivel național, când studenții și cadrele didactice își vor uni forțele spre a lupta împotriva nedreptăților resimțite în fiecare zi. *Studenți din România, uniți-vă!*²⁴

Eindhoven

Ar mai fi, desigur, expoziția de la Eindhoven, din Olanda.

Undeva pe la finalul zilelor ocupării, a venit I., curator care, de altfel, nu era străin de ocupări: ținuse o prelegere la ocuparea din 2011 din București. La Cluj a venit să le vorbească celor prezentx despre un proiect finanțat din bani europeni. Era vorba despre trei evenimente: unul la Eindhoven, unul la Belgrad și unul la Cluj (care însă n-a mai avut loc). Deci, un proiect coordonat de către un grup din cele trei orașe. Propunerea lui era ca de la Cluj să se meargă cu o expoziție despre ocupare: cu artefacte, cu narațiune și câteva dintre persoanele participante. Obosite, dar încântate că puteau să continue cumva memoria și practica ocupării, persoanele prezente au acceptat. Astfel au început și pregătirile pentru expoziție și discuțiile legate de povestea care urma să fie spusă.

Au urmat câteva săptămâni de documentare a perspectivelor celor care au luat parte la ocupare, unele dintre intervenții fiind filmate ca interviuri ce urmau să ruleze pe niște calculatoare în cadrul expoziției. Cex interesate puteau să asculte la căști toate aceste povești. S-au strâns și obiecte, de la saci de dormit, la câni, desene, fluturași, sticle, ustensile și altele, cu ajutorul cărora urma să se reproducă, simbolic, fiecare zi a ocupării.

La Eindhoven au plecat trei persoane care au participat la ocupare, împreună cu I. A fost nevoie de câteva zile pentru organizarea expoziției.

24. Protest de solidaritate la Facultatea de Sociologie și Asistență Socială din UBB Cluj. <https://www.stiridecluj.ro/social/protest-de-solidaritate-la-facultatea-de-sociologie-si-asisten-ta-sociala-din-ubb-cluj-foto>

Începutul expozițiilor, de fapt, a evenimentului, căci doar noi aveam o expoziție *per se*, n-a conținut să întârzie. Au fost o zi sau două de conferințe, din care țin minte așa: când A. a participat alături de doi ocupanți din Amsterdam și au discutat despre fenomenul occupy și specific fiecare unde a fost, și pe acel domn cu ochelari care a găsit, nu știu cum, *ars poetica*-ul în textele lui Lenin și l-a transformat în poet, cu dicție și seriozitate în ochi.²⁵

În urma participării la aceste evenimente, în mica bulă activistă din mediul virtual s-au iscat discuții despre muzeificarea acțiunilor recente, dar au fost aduse și acuze cum că I. se folosisese doar de ocupare în scopurile proprii, fiind în același timp condescendent cu participanții la ocupare.

Dacă în chestiunea muzeificării obiecțiile erau de luat în seamă, suspiciunile și acuzele de condescendență nu aveau vreun temei. Acest lucru a arătat că miza unora nu era neapărat binele mișcării ci ceva moment de afirmare prin critică.

25. Dintr-un text despre evenimentele care au urmat ocupării și care n-a mai fost publicat niciodată. Arhivă personală.

6% pentru educație, dar în mod legal!

La 1 septembrie 2013 începea ceea ce avea să fie cunoscută drept „Toamna românească”.

Roșia Montană și lupta împotriva gazelor de șist sunt lupte atât ecologiste cât și împotriva corupției la nivel de stat și chiar anti-capitaliste (neasumate, desigur). Ambele cauze, lupte, sunt pentru o natură curată, nedeteriorată, intactă (apă și aer curate, nepoluate) [...].

Sănătatea și educația sunt subfinanțate. În mod legal și teoretic, ambele ar trebui să primească 6% din PIB-ul țării, dar acestea primesc doar două treimi (Sănătatea 4 și un pic, educația 3,6). Și acest fapt este din cauza unui nivel înalt de corupție și disfuncționalitate sistemică (și faptul că statul are mai degrabă interesul în a băga bani în organele represive — SRI, SIE, Poliție, Armată, Jandarmerie etc. — decât în aceste două sfere foarte importante ale societății, sănătatea și educația).

Ce unește toate aceste patru lucruri, e în sine ecologia. Nu mă refer la ecologia legată de mediul înconjurător, ci la ecologia socială²⁶. La sănătatea socială. Fără aer, apă curate, fără educație și sănătate, ai o societate îndobitocită și foarte bolnavă.²⁷

Una dintre persoanele care a făcut parte din grupul de dezbateri de la Facultatea de Sociologie și Asistență Socială era, de asemenea, și membră a OSUBB²⁸. În acea toamnă, odată cu protestele ecologiste, se dorea să se facă și un protest pentru 6%, însă pe filieră legalist-studențească.

M-a întrebat dacă o pot ajuta să organizeze acest eveniment de protest. Am acceptat. Trei zile și trei nopți numai asta am făcut amândoi. Am calculat, am organizat, am scris și gândit tot ce se putea gândi, am băut cafele peste cafele și am dormit pe canapele. La un moment dat am primit ajutor din partea câtorva voluntari, studentx boboci abia veniți la Cluj (vorbit de octombrie-noiembrie aici) și înscriși în OSUBB.

26. Google Murray Bookchin.

27. Noi, studenții și ea, educația. <https://ro.theanarchistlibrary.org/library/studentul-g-noi-studentii-si-ea-educatia>

28. Organizația Studenților din Universitatea Babeș-Bolyai

Obosiți și cu nervii întinși la maxim, D. fiind și cea care a trebuit să meargă să ceară autorizații de la Primărie pentru eveniment (a fost luată peste picior, în mod cât se poate de *machist*, de o mână de bărbați de vârsta a doua cu poziții importante), mai că ne-am dat bătăuți.

Protestul a avut până la urmă loc. Dar nu a ieșit cum ne-am fi dorit. În viziunea noastră de atunci, ar fi trebuit să fie o acțiune radicală, în spiritul ocupării ce avusese loc în primăvară. Dar cum toate dorințele noastre erau fie aprobate și deradicalizate, fie neaprobate de către *leadership*-ul OSUBB, din lunga listă de idei au rămas abia câteva. Iar din cele rămase, multe au fost aplicate într-o manieră legalistă, adică cereri, aprobări etc., cu toate că în acea toamnă era „la modă” mai degrabă necerutul, neaprobatul. Frica de orice a presupușilor reprezentanți ai studenților dădea pe afară și într-un final a compromis totul.

Ce înseamnă când un protest este acaparat în totalitate de *leadership*-ul studentesc, oameni care, în mare parte, își doresc doar un CV curat, frumos, plin de activități extracurriculare? Înseamnă, de pildă, că un protest gândit inițial în termeni radicali, despuat ulterior de orice urmă de radicalism, se va termina în behăiala a fonă a imnului național imnului național... Văzând toate acestea asta, am plecat amândoi total deznădăjduiți și lipsiți de orice speranță pentru studențime. N-a durat mult, desigur, până când și protestele pentru Roșia Montană și anti-fracking s-au schimbat dramatic... Dar asta e altă poveste, altă găscă-n altă traistă.

„Ocupările” din 2015

În toamna anului 2015 a avut loc, în mai multe orașe din țară, un nou val de ocupări studentești. Inițial, persoanele care au participat la ocupările din 2013 și-au zis că „asta-i!”, și au mers la presupusa sală ocupată din sediul unei facultăți de pe str. Sindicatelor.

După primele câteva minute totul părea a fi un *déjà vu*: se discutau aceleași probleme... din nou. Cineva s-a ridicat și a spus:

— *Nu știi câtă lume știe asta, dar în 2013 au avut loc ocupări la Cluj și București, iar atunci s-a discutat ore și zile în șir pe tot felul de teme. Există zeci de pagini din*

minutele luate atunci. Luați-le, sunt publice, nu începeți de la zero! Continuați ceea ce am început noi...

Reacția a fost una de nepăsare. Ocupanții douămiiitreisprezeciști s-au ridicat și au plecat.

La puțin timp, lucrurile au devenit foarte clare (chit că se cam știa asta de la început): erau ocupări orchestrate²⁹ de organizații studentești, parte din ANOSR³⁰. Erau legaliste, cu aprobarea tacită a puterilor universitare din orașe precum Cluj, București, Timișoara, Constanța, Galați etc. Deci, am putea spune că au fost ocupări care puteau fi trecute cu ușurință în CV, la categoria „activități diverse”.

Mai mult de atât, am înțeles că există un buget anual pe care-l are fiecare organizație, precum și federația, care trebuie folosit toamna pentru a nu fi pierdut. În 2015, acest buget se pare că a fost folosit pentru a deturna deja fragila tactică a ocupărilor studentești.

Concluzii și speranțe pentru viitor

Ocuparea din 2013 a reprezentat un cumul de succese și de eșecuri. Acestea trebuie readuse în discuție deschisă, înțelese și asumate atâta cât e cu putință. Celebrat tot ceea ce a fost bun. Nerepetat tot ce a fost greșit. Cele dintâi lucruri repetate și îmbunătățite. Cele din urmă discutate pentru a vedea care le-au fost cauzele și efectele.

E momentul ca acest proces să înceapă chiar și cu o întârziere foarte mare. Pentru unia ar însemna o încheiere, iar pentru alții un început.

Au trecut ani de atunci și s-au schimbat foarte multe lucruri. Au fost perioade foarte lungi în societățile și comunitățile din care facem parte în care părea că totul e fără rost, că nu merită să miști un deget, că toată lumea e apatică și atrofiată politic; că suntem singurx și puținx.

Printre lucrurile pe care le-am câștigat atunci am fost noi, unx pe ceilalți, cex care ne-am cunoscut în perioada anilor 2012-2013; am legat tovărășii, prietenii, legături

29. Universitățile sunt pentru studenți — Studenții au început ocupări în universități! <https://anosr.ro/uncategorized/universitatile-sunt-pentru-studenti-studentii-au-inceput-ocupari-in-universitati/5537/>

30. Alianța Națională a Organizațiilor Studentești din România.

intime și politice; am format spații autonome, am pornit discuții, am pus bazele unor colective de acțiune, am întreprins acțiuni politice. Mult încă suntem tovarăș și azi, chiar dacă uneori nu ne înțelegem în privința unor lucruri ce țin de teorie sau practică.

De asta e bine să faci lucruri; să întreprinzi acțiuni politice cu alți oameni: există șansa de a cunoaște oameni noi și de a crea legături interpersonale care vor continua toată viața. Acțiunea este teren fertil pentru schimbare și pentru socializarea spre un mai-bine comun.

Lucrurile au început să se transforme radical odată cu pandemia, cu *lockdown*-ul din 2020. Între timp, a început și un război imperialist la granițele româniei, iar cel din palestina a luat o turnură catastrofală.

Au început însă și mobilizările politice și sociale la nivel global. Mobilizări care vor inspira multă lume și vor aduce, de asemenea, lume nouă în scena politică; în care s-au făcut sau se vor face diverse acțiuni, în care teoria va deveni practică, iar practica teorie.

Să vedem ce mers vor avea aceste noi mobilizări studențești. Și să le oferim pe cât de mult sprijin putem să le oferim. Să demantelăm distanțele și diferențele intergeneraționale pentru că, în realitatea asta pe care o trăim, suntem cu toatele studentx și muncitorx!

Deja apărute:

BROȘURI:

I. În română

- A. Răvășel – Mircea Rosetti
- *Adina Marincea* – Asta (nu) e o poveste de dragoste! LoveKills, punk și primii 20 de ani de anarha-feminism în România
- *Adrian Tătăran* – Panait Mușoiu (ed. I)
- Anarhie relațională, nu libertarianism! Mic ghid de re-imaginat relațiile noastre de zi cu zi
- Anarhismul și vechea mișcare socialistă
- *Andie Nordgren* – Anarhia relațională (introducere de *hopancarusel*)
- Anuarul Anarhivei 2020, 2021, 2022
- *André Gorz* – Ideologia socială a automobilului
- *bell hooks* – Să înțelegem patriarhatul
- *C. Ganait* – Anarhismul în Bucovina de Nord. O scurtă istorie (1925-1935);
– Nestor Mahno în România (1921-22);
– Ocuparea studențească de la UBB din 2013;
– O părere: 100+ ani de publicistică libertară în România
- *C.A.M. Anti-Exploatare* – Scurt ghid de bune practici. Cum să ne facem viața mai ușoară și să reducem exploatarea când muncim împreună
- *CCRI / EZLN* – O declarație pentru viață și alte texte (2020-2021)
- *Chiara Bottici* – Anarhafeminism: către o ontologie a transindividualului
- *Colin Ward* – Anarhismul ca teorie a organizării
- *CrimethInc* – Ucraina. Perspective anarhiste locale. Împotriva invaziei ruse;
– *Vot vs. Acțiune Directă*
- *Cristian-Dan Grecu* – Csipike, piticul comunist
- Cum să organizezi un grup de Cruce Neagră Anarhistă. Un ghid practic
- *David Graeber* – Ești un anarhist? Răspunsul te-ar putea surprinde!
– Noii anarhiști
– Speranța în comun
- *Dennis Fox* – Anarhism și psihologie
- *Necunoscut* – Slogane din mai 68
- *Emma Goldman* – Căsătorie și iubire
– Gelozia: cauze și posibile remedii
– Nu există Comunism în URSS
- *Errico Malatesta* – Anarhia
- *Giorgio Agamben* – De la un stat al controlului către un praxis al puterii destituate
- *Institutul pentru Studii Anarhiste* – Genul
- *Ionuț-Valentin Cucu* – Kurzii, între naționalism

- identitar și federalism libertar
- *Lucy Parsons* – Principiile anarhiei
- *Martin Veith* – Neobositi! Iuliu Neagu-Negulescu – Război războiului
- *Mary Nardini Gang* – Către cea mai queer dintre insurecții
- *Mechel Stanger* – Amintirile unui anarhist din România
- *M.E.K.A.N.* – Demoni Dansatori: cugetări provizorii asupra mișcării free party sicilienne
- *Mihail Bakunin* – Catehism revoluționar
- *Murray Bookchin* – Municipalismul libertar – Revolta marinarilor din Kronstadt
- *Nick Heath* – O scurtă istorie a mișcării anarhiste bulgare
- *Nimeni nu e ilegal* – Împreună împotriva granițelor, statelor și războaielor!
- Panait Mușoiu: o scurtă biografie și câteva anexe literare (ed. II)
- *Philip Richlin* – 10 reguli pentru o societate non-violentă
- *Piotr Kropotkin* – Ordinea
- *Robert Graham* – Ideea generală a Revoluției la Proudhon
- Sub același acoperiș: Antologia revendicărilor și analizelor pentru dreptate locativă — o perspectivă intersecțională în contextul pandemiei COVID-19
- Suprarealism și anarhism
- Ucraina, vești de pe frontul libertar
- *Veda Popovici* – Poliția Ucide! Practici și principii pentru o solidaritate feministă anti-represiune
- *Vlad Brătuleanu* – Anarhismul în România

II. În maghiară

- A Combahee River Collective Nyilatkozata
- *Adina Marincea* – Ez (nem) egy szerelmi történet! LoveKills, punk és az anarhafeminizmus első húsz éve Romániában
- *Angela Davis* – Reformáljuk meg vagy számoljuk fel a börtönöket?
- *Audre Lorde* – A düh használatáról: a rasszizmusra válaszoló nők
– Életkor, rassz, osztály és nem: Nők újradefiniálják a különbséget
- *bell hooks* – Feminista politika
– Megérteni a patriarhátust
- *C. Ganait* – Vélemény: 100+ évnyi libertárius publicisztika Romániában
- *Carmen Gheorghie* – Fejünkbe húzzuk a

Deja apărute:

szoknyáinkat a roma feminizmusért

- *Carolina Vozian* – Könyv, kégli, kéreg, kuckó, kvartély
- *CrtimethInc.* – Az én mint Másik. Reflexiók az öngondoskodásról
- *David Graeber* – Közös remény
– Te anarchista vagy? A válasz meglephet!
- *Georgiana Aldessa Lincan* – A fehér privilégium felhasználása a társadalmi igazságosságért folytatott harcban
- *Giorgio Agamben* – Az ellenőrző államtól a destituáló hatalom praxisáig
- Határokon átvelő feminista manifesztum
- *Két Dűsznómia* – A személyes egyben politikai – javaslatok baloldali aktivista körökben alkalmazható jó gyakorlatokra
- *Kimberlé Crenshaw* – Az interszekcionalitás sürgőssége
- *Murray Bookchin* – Libertárius municipalizmus
- *Oana Dorobanțiu* – Szövetségesség és performativitás: mit jelent szövetségessnek lenni?
- *Poór Péter* – Liberter pedagógia Spanyolországban (1868-1939)
- *Robin Pajtás Szabadiskolája* – Paulo Freire és „Az elnyomott pedagógiája”
- *Sam Dolgoff* – Autonómia és föderalizmus
- *The Ongoing Collective* – Anarchafeminista Manifesztum 1.0
- *Vincke Enikő* – Küzdelmek a társadalmi reprodukció terén világgjárvány idején: Lakhatási igazságosság Romániában

III. În engleză

- *Adina Marincea* – This is NOT a love story! LoveKills, punk and the first 20 years of anarcho-feminism in Romania
- *Cosmin Koszor-Codrea* – Science popularization and Romanian anarchism in the nineteenth century
- *Cristian-Dan Grecu* – Csipike, the Communist Pipsqueak
- *Martin Veith* – War against war
- *Mechel Stanger* – The memoires of an anarchist from Romania
- *M.E.K.A.N.* – Ecstasy in the time of cholera
- *Nimeni nu e ilegal* – Together against borders, states and wars
- *Vlad Brătuleanu* – A Brief History of Anarchism in Romania
- Essential Strike Manifesto for the 8th of March / A nélkülözhetetlen sztrájk március 8-i manifesztuma / Manifestul grevei esențiale de 8 martie

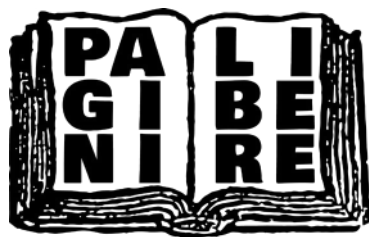
IV. Alte limbi

- *A. Răvășel* – Petite histoire du mouvement libertaire roumain du XIX-ème siècle à présent
- *M.E.K.A.N.* – Ekstase in Zeiten der Cholera
- *Veda Popovici* – La Police assassine ! Pratiques et principes pour une solidarité féministe contre la répression.

CĂRȚI:

I. În română

- Nicolas Trifon: un parcurs libertar internaționalist – interviuri
- *Iuliu Neagu-Negulescu* – Arimania
- *Mihail Bakunin* – Dumnezeu și Statul
- *Mihail Bakunin* – Federalism, socialism și antiteologism & Catehism revoluționar
- Precum furtunile – colecție de poezii queer
- Queerș pentru Palestina – luări de poziție, eseuri și poeme culese de Blocul Roz
- Rețetarul unei ocupări
- *Henry David Thoreau* – Walden sau viața-n pădure (o ediție ilustrată)
- *Murray Bookchin* – Să ne amintim de Spania

2024